

JulkICT-osasto

18.4.2019

Pirre Laaksonen
Heikki Talkkari**JULKISEN HALLINNON TIETOHALLINNON NEUVOTTELUKUNTA (JUHTA) 2/2019**

Aika: Keskiviikko 27.2.2019 klo 12 – 15
Paikka: Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Loppupeli

Läsnä:

Jäsenet		Varajäsenet	
Valtiovarainministeriö, Julkisen hallinnon ICT-osasto, ICT-johtaja Anna-Maija Karjalainen, puheenjohtaja	x	Valtiovarainministeriö, Julkisen hallinnon ICT-osasto, lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara	
Suomen Kuntaliitto, varatoimitusjohtaja Hanna Tainio, varapuheenjohtaja		Suomen Kuntaliitto, johtaja Henrik Rainio	
Kansaneläkelaitos, tietohallintopäällikkö Ari Vähä-Erkkilä	x	Kansaneläkelaitos, kehittämispäällikkö Kirsi Hagman-Seppänen	
Opetus- ja kulttuuriministeriö, erityisasiantuntija Kalervo Koskimies	x	Oikeusministeriö, tietohallintojohtaja Tarmo Maunu	
Sosiaali- ja terveysministeriö, tietojohdaja Tiina Pesonen (klo 13.50 asti)	x	Sisäministeriö, johtava asiantuntija Ismo Parviainen	
Työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Päivi Tommila (ETÄNÄ)	x	Liikenne- ja viestintäministeriö, erityisasiantuntija Mika Vuorinen (ETÄNÄ)	x
Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto finanssineuvos Ville-Veikko Ahonen		Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto erityisasiantuntija, Suvi Savolainen	x
Ympäristöministeriö, tieto- ja viestintäjohtaja Jussi Salmi	x	Maa- ja metsätalousministeriö, tietohallintojohtaja Antti Vertanen	
Helsingin kaupunki, tietohallintojohtaja Markku Raitio	x		
Kuusamon kaupunki, tietohallintojohtaja Pekka Kantola	x	Lempäälän kunta, kunnanjohtaja Heidi Rämö	
Sipoon kunta, kunnanjohtaja Mikael Grannas	x	Mikkelin kaupunki, kirjastotoimenjohtaja Virpi Launonen	
Raision seudun koulutuskuntayhtymä, johtaja Maria Taipale		Kouvola kaupunki tietohallintojohtaja, Sirpa Mäntynen	

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, johtaja Juha Kinnunen (ETÄNÄ)	x	Oulun kaupunki, hyvinvointijohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto	
Suomen Kuntaliitto, tietoyhteiskunta-asian päällikkö Tommi Karttaavi	x	Suomen Kuntaliitto, erityisasiantuntija Karri Vainio	
Sihteeristö		Muut osallistujat	
Heikki Talkkari, pääsihteeri, VM	x	Juho Nyman, MDI (paikalla ak:ssa 5)	x
Elisa Kettunen, Suomen Kuntaliitto	x	Heli Mikkela, Tilastokeskus (paikalla ak:ssa 1-3)	x
Pirre Laaksonen, VM	x	Juha Mitrunen, VRK (paikalla ak:ssa 1-4)	x
		Kimmo Mäkinen, VM (paikalla ak:ssa 4)	x
		Tuula Seppo, Suomen Kuntaliitto (paikalla ak:ssa 1-2)	x
		Heidi Innanen, VM	x
		Riitta Autere, VM (paikalla ak:ssa 1-3)	x
		Pekka Niemi, VRK (ETÄNÄ)	x

1. Kokouksen avaus, esityslistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja (Liite 1).

2. Juhtan toimintakertomuksen esittely

Esittelijät: sihteeristö Heikki Talkkari, Pekka Niemi sekä jaoston jäsenet Heli Mikkela, Riitta Autere ja Tuula Seppo (Liite 2)

Yleisesti todettiin, että Juhtan kokoonpano pienentyi toimikaudella puolella, jaostorakenne uudistettiin, erityisinä onnistumisina voidaan pitää suuri JHS-suositusten lukumäärä, tiedonhallintalakiin vaikuttaminen sekä jalkautuminen maakuntiin. Haasteina resursointi (nykykaudella ei löytynyt vetäjää vaikuttavuus ja –tuottavuus –aihealueeseen) sekä Juhtan yhtenäisesti antamat lausunnot/kannanotot. Esiteltiin eri asiantuntija-alueet ja niissä tehdyt toimet toimikauden aikana.

Keskustelu:

JHS-suositusten osalta: lakkauttamisprosessista keskusteltiin, että seuraavalla Juhtan kaudella menettelyä voitaisiin keventää ja virtaviivaistaa ainakin vanhentuneiden suositusten osalta, jotka eivät vaadi palautekierrosta, esim. JHS 164.

Tietoturva, tietosuoja ja varautuminen -alueella: tiedusteltiin nolla-tason/baseline-tiedosta, johon liittyen on pro gradu-tutkielman keskittyessä aiheeseen, jonkinlainen käsitys lähtötasosta. Kiiteltiin erityisesti toteutustapaa, eli laajaa yhteistyötä.

Julkisen hallinnon johtamisen yhteinen tieto -osuudesta keskusteluun nousi JHS- vai kirjanpito-puolelle kuuluminen, johon todettiin, että asiaa tulee pohtia erityisesti koska aihepiirin asiat ovat hyvin nopeasti muuttuvaisluonteisia.

Tietovarannot ja tiedon hyödyntämiseen liittyen korostettiin YTI-hankkeessa tehdyn ansiokkaan työn, jota tullaan loppuraportin muodossa esittelemään seuraavalle Juhtalle. Todettiin JHKA-työryhmän tehneen paljon työtä tiedonhallintalain valmistelussa ja todettiin, että sen tulisi näkyä selkeämmin myös taulukossa. Yleisesti todettiin, että esitetyn lainen tarkastelu on erittäin hyvä ja informatiivinen ja voisi harkita puolivälitarkasteluun, erityisesti uuden tiedonhallintalain osalta seuraavan Juhtan toimikaudelle.

Päätös: Juhta hyväksyy toimintakertomuksen yhdellä lisäyksellä: lisätään taulukkoon kohtaan 6.4 maininta JHKA-työryhmän tiedonhallintalainvalmisteluun liittyvä laaja työskentely, erityisesti terminologian osalta Juhtan toimikauden aikana.

3. Tietovirtaselvitys

Esittelijä: ylijohdaja Heli Mikkela, Tilastokeskus (Liitteet 3A, 3B ja 3C)

Esiteltiin Tietovirtaselvityksen työn taustoja, työprosesseja ja haasteita valmistumisen takana. Tiivistetysti

päätettiin tehdä pilotti, jonka avulla avattaisiin tietovirojen tilannetta ja päädyttiin rakennustietoihin, koska siihen oli kiinnostusta ja se oli myös paljon esillä aikanaan. Tämä osoittautui kuitenkin haasteelliseksi, jonka vuoksi projektin päätyttyä ei valmistunut tarkkaa raporttia. Muutamia keskeisiä asioita voi kuitenkin nostaa esille:

1. Tietovarannot perustettu joltain tiettyä asiaa varten, mutta vuosien saatossa eriytyneet palvelemaan joltain tiettyä asiaa, optimoidusti. Nykytilanteessa sitten tieto ei ole yhteensovitettavaa/-sopivaa.
2. Tiedonsyntyprosessit ovat hyvin erilaisia -> automatisointi on vaikeaa, koska taustalla paljon manuaalista työtä.
3. Myöskään mitään yhtä master –tietokantaa ei ole olemassa.
4. Tiedon laatu on huono tietyiltä osin.

Lainsäädännön puolelta tarvitaan toimia mutta myös yhteistyötä. Täytyy myös olla välineet, keinot ja alustat eri toimijoiden välillä. YTI-välineet ovat mutta ne pitää ottaa vielä käyttöön.

Isossa kuvassa voi nähdä kaksi tasoa: yhtäältä case-esimerkki rakennustieto. Tämän tyyppisten asioiden osalta lienee järkevää ryhtyä jatkotoimiin. Toisaalta tieto yleisemmin, jossa erilaisia virtoja on paljon. Voi pohtia olisiko geneerisempiä asioita, joita edistämällä voitaisiin tukea koko prosessia.

Keskustelu:

Käytiin monipuolinen keskustelu raportista ja teemasta.

Asiaa tulee tarkastella pidemmällä aikajänteellä ja Juhtan tulisi edellyttää tämän työn jatkumista. Keskusteltiin siitä, miten asiat tuotaisiin jatkossa Juhtan käsittelyyn ja miten pystyttäisiin seuraamaan työn vaikuttavuutta. Todettiin myös siilojen yli ja organisaatioiden ylitse työn tekemisen tärkeyden asiassa. Ehdotettiin seuraaviin Juhta-kokouksiin toimenpide-ehdotuksien käsittelyä ja pohdintaa mihin mahdollisiin jatkotoimiin ne antavat aihetta.

Puheenjohtaja totesi, että halutaan strategisesti edistää tietovirtoja. Olisi hyvä saada sekä iso kuva että pilkottusti mennä eteenpäin, kuitenkin tiedonhallintalain edistymistä seuraten.

Päätös: Juhta hyväksyy Tietovirtaselvityksen. Työtä jatketaan ja kehitetään strategisella tasolla.

4. Sähköinen tunnistamisen selvitys

Esittelijät: kehityspäällikkö Juha Mitrunen, VRK ja erityisasiantuntija Kimmo Mäkinen, VM (Liite 4, esitettiin kokouksessa)

VM:n tilaama VRK:n valmisteleva esiselvitys on tarkoitus luovuttaa ministeri Vehviläiselle perjantaina 8.3.2019 (linkki sähköiseen julkaisuun: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161432>)

Taloudellisten seikkojen lisäksi, tärkeää oli kartoittaa ratkaisua, joka olisi laajasti kansalaisten käytössä (mm. rajoitteiden sekä erityisryhmien osalta).

Selvityksen toimeksiantona oli selvittää julkisen hallinnon palveluihin erilaisia vaihtoehtoja. Ei siis olla selvitetty esim. pankkitunnistuksen uudistusta, ainoastaan julkisen hallinnon osalta. Hinta on oleellista, mutta kiinnostavampaa on hinnoittelumalli, koska nyt laskutetaan per transaktio mutta voisi olla esimerkiksi per vuosi.

Suomessa on enemmän toimijoita luottamusverkostoissa kuin muualla, ekosysteemi on siitä syystä jäykempi, lisäksi säädöskehikko on hyvin laaja.

Esiselvityksessä ehdotetaan kolmea erilaista vaihtoehtoa:

Vaihtoehto 1: valtio tarjoaa tunnistusvälineen julkisen hallinnon (vain) asiointiin (käytännössä vaatisi kansallisen lainsäädännön muuttamista)

Vaihtoehto 2: valtio tarjoaa välineen, myös yksityisten palveluidentarjoajien käyttöön

Vaihtoehto 3: käyttäjän hallinnoima identiteettilompakko (mobiilisti, käyttäjä itse määrittäisi mitä attribuutteja lähtisi itsestään millekin toimijalle).

Lisätietoja voi lukea myös VM Tiedotteesta: https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vaestorekisterikeskuksen-selvitys-nostaa-esille-uusia-ratkai-suehdotuksia-sahkoisen-tunnistamisen-saavutettavuuden-ja-kattavuuden-parantamiseksi

Keskustelu:

Keskustelussa tuotiin esille pidemmän aikajänteen tärkeä mukana pitäminen, lisäksi kyseltiin tarkemmin fyysisestä tunnistaumisen ”välineestä”, todettiin kansallisen tunnistaumisen ja kansallisen identiteetin olennaista toteuttaa samanaikaisesti ja keskitetysti. Pohdittiin myös vaihtoehtoa, jossa poliisin ja todentamisen välissä olisi jotenkin kunta ja/tai Kela. Tämä voisi auttaa esimerkiksi tiettyjen erityisryhmien ja mm. paperittomien tilannetta, jotka ovat oikeutettuja tiettyihin kuntapalveluihin. Lisäksi tuotiin esille vielä kunnissa työskentelevien virkahenkilöiden tunnistamisen haasteet ja puutteet (vrt. valtion virkamiehillä virkakortti).

Päätös: Juhta esittää yksimielisesti, että palvelu tulisi toteuttaa kansallisena peruspalveluna julkisen toimijan toimesta.

5. Huomioiminen Juhtan jäsenen aktiivisesta toiminnasta

Juhta/Vahti yhteistyön kautta Juhta aloitti pitkään aktiivisten jäsenten muistamisen sopivissa ajankohdissa. Juhtan toimikausi päättyi 28.2.2019. Puheenjohtaja ojensi Juhtan pitkäaikaiselle jäsenelle Markku Raitiolle kiitoksena aktiivisesta osallistumisesta Suomi 100 muistomaljakon.

Muutettiin asialistajärjestystä: 5 ja 6 asiakohdat päittäin, tässä pöytäkirjassa asiakohdat 6 ja 7.

6. Digikuntakokeilun loppuarvio

Esittelijät: Juho Nyman, MDI ja Suvi Savolainen, VM (Liitteet 6A, 6B, 6C ja 6D)

Alustus:

VM/Suvi Savolainen: asia oli viimeksi Juhtassa vuonna 2017 esittelyssä ja taustana on jaettu loppuraporttiluonnos. Kokeilussa oli 67 kuntaa mukana, mm. Espoo, Tampere, Oulu sekä pienempiä kuntia, joista aktiivisia n.25 kuntaa. Tunnistettiin viisi hidasta prosessia sekä viisi nopeampaa keinoa, mutta näiden selvittäminen oli todella vaikeaa (lisää voi lukea: digitaalinenkunta.fi –julkaisusta ”Käsikirja tulevaisuuden kuntien digitalisaatioon”). Lisäksi julkaistiin VM julkaisu: Opas kuntien sähköisiin kokouksiin ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn. Digitaalinenkunta.fi:ssä kunnat voivat arvioida digiastettaan ja myös laskea vaikutuksia. Tämä on kiinnostava työkalu, mutta olisi jatkokehittämistä (vain 23 kuntaa käytti). VRK:n D9:n kanssa luotiin yhdessä peli digitaalisen ajan kunnalle: Digikompassi. Lisäksi kilpailutettiin konsultteja neljään eri koriin ja sitten mukaan ilmoittautuneet kunnat saivat tarkennettua konsulttitukea tiettyyn ongelmaansa. Toteutuneet kustannukset olivat vähemmän kuin alun perin arvioitiin (yht. n.833 000 eur).

16.1.2019 julkaistiin VN TEAS –tutkimus kuntien digipotentiaalista Tietokäyttöön.fi –sivuilla https://tietokayttoon.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/selvitys-kuntien-digipotentiaali-loytvy-organisaa-tiorajat-ylittavista-asiakaslahtoisista-uusista-palveluista .

Juho Nyman, MDI: Arviointi ja arviointimallista, keskeisimmät johtopäätökset:

- hanke on luonut raameja valtakunnalliselle kehittämistyölle
- kokeiluhanke tavoitti kohtuullisesti kuntia (n.60 kokeilukohdetta), kuitenkin selkeästi enemmän ne kunnat, jotka ovat jo digipuolella edistyneempiä
- aktiivisten kuntien joukko jäi kuitenkin vähäiseksi (25 kuntaa)
- tietoa saatiin vain aktiivisilta (kunnilta)
- haasteena: ei ollut vahvoja ohjauskeinoja eikä seurantakeinoja (oikeastaan vain informaatio-ohjaus ja valtionavustusten raportointi)
- kehitettävää: systemaattinen seuranta

Kokeiluissa on ollut hyvin erityyppisiä ja erilaajuisia hankkeita. Niiden opit ja merkitykset on koettu hyvin erilaisesti, osassa kunnissa myös suurestikin. Osa kokeiluista on otettu laajempaan ja vakituiseen käyttöön, erityisesti kun kokeilu suunniteltiin osaksi suurempaa kokonaisuutta. Valtaosa oli kuitenkin ns. perinteisiä kehittämishankkeita, jopa hankintoja.

Jatkossa olisi tärkeää erottaa kokeilut ja perinteiset kehittämistoimet, jopa hankinnat selkeämmin. Toki edelleen perinteisen kehittämisen rinnalle tarvitaan ketterää kokeilutoimintaa.

Hankkeella on saatu luotua kuvaa digitaalisista tarpeista. Suoria taloudellisia vaikutuksia ei ilmeisesti ole tullut, mutta ei niitä odotettukaan kunnissa. Jatkoa ajatellen kunnat ovat saaneet kokeiluista kuitenkin paljon tietoa toimintansa kehittämiseen.

Keskustelu:

Keskustelussa nousi esille kehittämisen ja kokeilun erottaminen toisistaan. Kokeilua tehdään ymmärryksen lisäämiseksi, eikä se ole sama asia kuin pilotti. Tiedusteltiin josko työkalut ovat verkkosivuilla käytössä myöhemminkin (ovat, mutta niiden jatkokehittäminen ja hallinnointi ovat vielä selvityksen alla). Todettiin digikypsyyden ja -kyvykkyyden olevan hyvin eritasoista eri kuntien kohdalla ja pohdittiin pitäisikö tätä kautta lähteä kehittämään kuntien digiosaamista. Ehdotettiin myös roadshow-tyyppistä levittäytymistä koko Suomeen.

Päätös: Juhta hyväksyy hankkeen loppuarvion ja toteaa hankkeen päättyneeksi. Jatkossa tulee keskittyä vaikuttavuuden parantamiseen ja ison kuvun luomiseen kuntien digitalisaation tilasta.

7. Tulevan Juhtan tulevan toimikauden toimintatavat ja käsiteltävät teemat (Liite 5)

Keskusteltavaksi liitteen pohjalta:

- vuonna 2019 käsiteltäviä teemoja/aiheita
- kokousten aikatauluttaminen ja tiheys
- viestintä
- seminaarit, tutustumismatkat ja muu mahdollinen toiminta

VM/Heidi Innanen kertoi Juhtalle tehdyn palautekyselyn tuloksista ja sieltä nousseista pääteemoista.

Puheenjohtaja totesi tulevalla kaudella strategisuuden ja vaikuttavuuden olevan keskiössä kaikessa tekemisessä. Lisäksi kaikkien tehtävänä on olla mukana kehittämässä kokouksia ja tuoda/ehdottaa niihin teemoja sekä sisältöjä.

Päädettiin siihen, että kokousrytmi on ihan hyvä, jonka lisäksi järjestetään mahdollisuuksien mukaan muutama työpaja, johon myös varajäsenet kutsutaan mukaan sekä syksymmällä tutustumismatka valitun kuntaan.

8. Muut asiat

- Tiedoksi:
 - o Asiantuntijaoston kokous 5.2.2019 (Liite 7)

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.01.

Jakelu: JUHTA:n jäsenet, varajäsenet, sihteerit, asiantuntijat ja muut osallistujat

Liitteet: Liitteet on tallennettu verkko-osoitteeseen: <https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta>
<https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-n-kokousasikirjat-vuonna-2019/2-juhtan-kokous-27-2.2019>